

**Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta
neuvoston puitepäätökseksi (tuomioiden huomioon otta-
minen Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä uudessa
rikosprosessissa)**

Perustuslain 96 §:n 2 momentin mukaisesti lähetetään Eduskunnalle Euroopan yhteisöjen komission 17 päivänä maaliskuuta 2005 tekemä ehdotus neuvoston puitepäätökseksi tuomioiden huomioon ottamisesta Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä uudessa rikosprosessissa sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

Helsingissä 22 päivänä kesäkuuta 2005

Oikeusministeri *Johannes Koskinen*

Lainsäädäntöneuvos Janne Kanerva

EHDOTUS NEUVOSTON PUITEPÄÄTÖKSEKSI TUOMIOIDEN HUOMIOON OTTAMISESTA EUROOPAN UNIONIN JÄSENVALTIOIDEN VÄLILLÄ UUDESSA RIKOSPROSESSISSA

1. Yleistä

Euroopan yhteisöjen komissio on 17 päivänä maaliskuuta 2005 tehnyt Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 31 artiklan, sellaisena kuin se on muutettuna Nizzan sopimuksella, sekä 34 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla ehdotuksen neuvoston puitepäätökseksi tuomioiden huomioon ottamisesta Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä uudessa rikosprosessissa.

Puitepäätösehdotus on jatkoa komission 25 päivänä tammikuuta 2005 antamalle valkoiselle kirjalle rikostuomioita koskevasta tietojenvaihdosta ja tuomioiden vaikutuksesta Euroopan unionin alueella (KOM(2005) 10 lopullinen). Valkoinen kirja on saatettu eduskunnan tietoon kirjeellä E 17/2005 vp. Valkoisen kirjan mukaan toisen jäsenvaltion tuomiot otetaan vain rajoitetusti huomioon. Se, että yhdessä jäsenvaltiossa annettua tuomiota ei pystytä ottamaan vastaavalla tavalla huomioon toisessa jäsenvaltiossa, rikkoo vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta ja asettaa Euroopan unionin kansalaiset eriarvoiseen asemaan uusissa oikeudenkäynneissä riippuen siitä, missä ensimmäiset oikeudenkäynnit käytiin. Tämän vuoksi komissio katsoo, että kyseisessä asiassa tarvitaan unionin lainsäädäntötoimia.

Puitepäätösehdotuksen tavoitteena on saavuttaa rikosoikeudellisten päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen täytännönpanemiseksi joulukuussa 2000 laaditun toimenpideohjelman (EYVL C 12, 15.1.2001, s. 10) toimenpiteessä nro 2 asetetut tavoitteet ja määrittää edellytykset, joiden täytyessä toisessa jäsenvaltiossa annettu tuomio otetaan huomioon uudessa eri toiseikkojen perusteella käynnistetyssä rikosprosessissa.

Puitepäätösehdotuksen mukaan jäsenvalti-

oiden tehtävänä on antaa kansalliset säännökset, joiden nojalla muiden jäsenvaltioiden antamat tuomiot voidaan rinnastaa kansallisiin tuomioihin ja liittää niihin samat vaikutukset. Ehdotuksen mukaan aiemmin annettujen tuomioiden vaikutuksia ei jäsenvaltioiden välillä yhdenmukaisteta, vaan vaikutukset kuuluvat edelleen kansallisen lainsäädännön soveltamisalaan.

Ehdotus sisältää myös säännökset toisessa jäsenvaltiossa annettujen tuomioiden kirjaamisesta kansallisiin rikosrekistereihin. Sellaisilla jäsenvaltioilla, jotka eivät kirjaa kyseisiä tietoja rikosrekistereihinsä, ei kuitenkaan tätä osin olisi velvoitetta muuttaa kansallista lainsäädäntöään.

Ehdotettu puitepäätös korvaisi rikosoikeudellisten tuomioiden kansainvälisestä pätevydestä 28 päivänä toukokuuta 1970 tehdyn Haagin yleissopimuksen 56 artiklan määräykset rikostuomioiden huomioon ottamisesta, kun kysymys on Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisistä suhteista.

Puitepäätösehdotus on ollut valtioneuvoston kanslian EU-asioiden komitean jaosto 6:n poliisi- ja rikosoikeudellista yhteistyötä käsittelevän alajaoston kirjallisessa menettelyssä. Lisäksi ehdotuksesta on pyydetty lausunto Helsingin käräjäoikeudelta ja Oikeusrekisterikeskukselta.

Tämä muistio perustuu asiakirjaan KOM(2005) 91 lopullinen.

2. Pääasiallinen sisältö

Puitepäätösehdotuksen 1 artiklan 1 kohdassa määritellään ne edellytykset, joiden täytyessä jäsenvaltio ottaa huomioon toisessa jäsenvaltiossa annetut tuomiot uudessa rikosprosessissa ja joiden mukaan kyseiset tuomiot kirjataan kansalliseen rikosrekisteriin. Artiklan 2 kohdan mukaan puitepäätös ei vaiku-

ta velvoitteeseen kunnioittaa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa vahvistettuja perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita.

Puitepäättösehdotuksen 2 artiklassa määritellään käsitteet 'tuomio' ja 'rikosrekisteri'. Tuomiolla tarkoitetaan rikostuomioistuimen tai sellaisen hallintoviranomaisen lopullista päätöstä, jonka päätös voidaan saattaa rikosasiassa toimivaltaisen tuomioistuimen tutkittavaksi, henkilön toteamisesta syylliseksi rikokseen tai tekoon, joka on kansallisten oikeussäntöjen mukaisesti rangaistava ja hallinnollisen viranomaisen toimivaltaan kuuluva järjestysrikkomus. Rikosrekisterillä tarkoitetaan kansallista rekisteriä tai kansallisia rekistereitä, joihin kirjataan tiedot kansallisen oikeuden mukaisista rikostuomioista.

'Tuomion' määritelmä perustuu rikoksen määritelmään, joka puolestaan perustuu vuonna 1990 tehdyn Schengenin soveltamis-sopimuksen 51 ja 52 artiklaan ja keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa Euroopan unionin maiden välillä 29 päivänä toukokuuta 2000 tehtyyn yleissopimukseen (EYVL C 197, 12.7.2000, s.1). Määritelmä sopii yhteen keskinäisen oikeusavun tavanomaisen soveltamisalan kanssa ja sen perusteella puitepäätöksen soveltamisalaan voidaan sisällyttää joissakin jäsenvaltioissa annettavat hallinnollis-rikosoikeudelliset päätökset, jotka voivat koskea esimerkiksi tieliikenerikkomuksia. Määritelmä kattaa vain rikostuomioistuinten antamat lopulliset tuomiot ja 'hallinnollis-rikosoikeudellisten' rikosten osalta sellaiset päätökset, jotka olisivat voineet olla tuomioistuimen tekemiä.

Puitepäättösehdotuksen 3 artiklan 1 kohta sisältää ehdotuksen pääperiaatteen, jonka mukaan toisessa jäsenvaltiossa annetulla tuomiolla on oltava vastaavat oikeusvaikutukset kuin kansallisella tuomiolla, jos samaa henkilöä vastaan käynnistetään uusi rikosprosessi eri tosiseikkojen perusteella. Artiklan 2 kohdan mukaan artiklan 1 kohtaa sovelletaan rikosoikeudenkäyntiä edeltävässä vaiheessa, itse rikosoikeudenkäynnin aikana ja tuomion täytäntöönpanovaiheessa erityisesti rikosprosessissa sovellettavien menettelysääntöjen osalta, joihin kuuluvat tutkintavankeutta, rikoksen määrittelyä ja rangaistuksen tyyppiä ja tasoa sekä tuomion täytäntöönpa-

noa koskevat säännöt.

Puitepäättösehdotuksen 4 artiklassa mainitaan sitovat perusteet, joiden nojalla toisessa jäsenvaltiossa annettua tuomiota ei oteta huomioon. Toisessa jäsenvaltiossa annettuja tuomioita ei oteta huomioon seuraavissa tapauksissa:

1) jos tuomio olisi vastoin *ne bis in idem* -periaatetta,

2) jos syyteoikeus olisi kansallisen lainsäädännön mukaan ollut tuomion antohetkellä vanhentunut ja asia olisi voinut kuulua jäsenvaltion omaan toimivaltaan sen kansallisen rikoslain mukaan,

3) jos tuomion perusteena olevasta rikoksesta on annettu yleinen armahdus ja jäsenvaltiolla olisi ollut toimivalta nostaa syyte tästä rikoksesta oman rikoslainsäädäntönsä mukaan,

4) jos tuomio olisi kansalliseen rikosrekisteriin kirjaamista koskevien kansallisten säännösten mukaan poistettu kansallisesta rikosrekisteristä.

Puitepäättösehdotuksen 5 artikla sisältää kaksi tilannetta, joissa jäsenvaltiot voivat jättää ottamatta huomioon toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomion. Artiklan 1 kohdan mukainen tilanne liittyy kaksoisrangaistavuuteen. Jäsenvaltio voi jättää ottamatta huomioon toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomion, jonka perusteena olevat tosiseikat eivät ensiksi mainitun jäsenvaltion lainsäädännön mukaan ole rikoksia. Huomioon ottamatta jättäminen ei kuitenkaan ole mahdollista, jos tuomio on annettu johonkin artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa lueteltuun rikoslajiin kuuluvasta teosta. Komissio katsoo perustelluksi soveltaa eurooppalaista pidätysmääräystä ja jäsenvaltioiden välisiä luovuttamismenettelyjä koskevan puitepäätöksen (EYVL L 190, 18.7.2002, s. 1) 2 artiklan 2 kohtaan sisältyvää rikosluetteloa laajempaa luetteloa, johon sisältyvät myös muun ohessa tieliikenerikkomukset, joiden osalta on erityisen hyödyllistä tietää, onko kyse rikoksen uusimisesta.

Ehdotuksen 5 artiklan 2 kohdan mukaan toisessa jäsenvaltiossa annetut tuomiot voidaan myös jättää ottamatta huomioon, jos henkilöä eri tosiseikkojen perusteella käynnistetyssä uudessa rikosprosessissa kohdeltaisiin toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomi-

on vuoksi epäedullisemmin kuin siinä tapauksessa, että tuomion olisi antanut kansallinen tuomioistuin, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 1 kohdan säännöksiä. Tällä säännöksellä pyritään estämään se, että toisessa jäsenvaltiossa tuomittuja henkilöitä kohdellaan ankarammin kuin kansallisen oikeusjärjestelmän piirissä samanlaisten tosiseikkojen perusteella tuomittuja henkilöitä.

Puitepäättösehdotuksen 6 artikla koskee toisen jäsenvaltion antaman tuomion kirjaamista kansalliseen rikosrekisteriin. Artikla velvoittaa vain jäsenvaltioita, jotka kirjaavat rikosrekisteriinsä kansalaisilleen tai alueellaan oleskeleville henkilöille toisissa jäsenvaltioissa annettuja tuomiota. Artiklan 1 kohdan mukaan kirjattun rangaistuksen on vastattava todellista tuomittua rangaistusta, ellei rangaistusta ole tosiasiaa muutettu sen täytäntöönpanevassa ja kirjaavassa valtiossa. Kirjattun rangaistuksen on vastattava tuomion antaneessa jäsenvaltiossa määrättyä rangaistusta, vaikka se olisi ankarampi kuin kirjaamisvaltiossa samanlaisten tosiseikkojen perusteella määrättävä enimmäisrangaistus.

Ehdotuksen 6 artiklan 2 kohdan mukaan toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomion kansalliseen rikosrekisteriin kirjaamista ja mahdollisia muutoksia sekä kirjattujen tietojen poistamista koskevat säännöt eivät saa vaikuttaa siten, että tuomion saanutta henkilöä kohdeltaisiin epäedullisemmin verrattuna siihen, että hänet olisi tuomittu kansallisen oikeusjärjestelmän piirissä. Artiklan 3 kohdan mukaan muutettaessa tai poistettaessa rekisteritietoja tuomion antaneessa jäsenvaltiossa, on vastaava muutos tai poisto tehtävä myös tuomion kirjanneessa kansallisuus- tai asuinpaikkavaltiossa, jos sille on ilmoitettu muutoksesta tai poistosta, ellei tuomittuun henkilöön jälkimmäisen valtion lainsäädännön nojalla muuten sovellettaisi edullisempia säännöksiä.

Puitepäättösehdotuksen 7 artiklan mukaan puitepäätös korvaa rikosoikeudellisten tuomioiden kansainvälisestä pätevyydestä 28 päivänä toukokuuta 1970 tehdyn Haagin yleissopimuksen 56 artiklan määräykset, kun kyse on jäsenvaltioiden välisistä suhteista.

Puitepäätöksen täytäntöönpanosta ja voimaantulosta on määräykset ehdotuksen 8 ja 9 artiklassa. Jäsenvaltioiden on toteutettava

puitepäätöksen noudattamiseksi tarvittavat toimenpiteet 31 päivään joulukuuta 2006 mennessä. Puitepäätös tulee voimaan päivänä, jona se julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

3. Vaikutus Suomen lainsäädäntöön

Suomen lainsäädännössä on säännöksiä, joiden nojalla aikaisemmalle rikostuomioille annetaan oikeusvaikutuksia uudessa rikosprosessissa. Rikoslain (39/1889) 6 luvun 5 §:n 5 kohdan mukaan tekijän aikaisempi rikollisuus voi olla rangaistuksen koventamisperuste. Vankeusrangaistusta ei voida rikoslain 6 luvun 9 §:n 1 momentin mukaan määrätä ehdolliseksi, jos tekijän aikaisempi rikollisuus edellyttää ehdottomaan vankeuteen tuomitsemista. Rikoslain 6 luvun 11 §:n 1 momentin mukaan ehdottomat vankeusrangaistukset tai aiemmat yhdyskuntapalvelurangaistukset voivat olla esteenä yhdyskuntapalveluun tuomitsemiselle. Rikoslain 6 luvun 10 a §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään nuorisorangaistuksen tuomitsemisen edellytykseksi se, että sakko on muun ohessa tekijän aikaisemmat rikokset huomioon ottaen riittämätön rangaistus.

Rangaistusten täytäntöönpanosta annetun lain (39/1889) 2 luvun 13 §:n 1 momentin mukaan määräajaksi vankeusrangaistukseen tuomittu voidaan päästää ehdonalaiseen vapauteen hänen suorittuaan rangaistuksesta kaksi kolmannesta, tai jos ehdonalaiseen vapauteen päästämiseen on erityisiä syitä, puolet siitä, kummassakin tapauksessa kuitenkin vähintään 14 päivää. Erityisenä syynä pidetään sitä, ettei vanki rikoksen tekopäivää edeltäneiden kolmen vuoden aikana ole suorittanut rangaistuslaitoksessa vankeusrangaistusta eikä ollut eristettynä pakkolaitoksessa. Viimeksi mainittua säännöstä sovellettaessa on otettava huomioon myös ulkomailla suoritettut vankeusrangaistukset (LaVM 12/2001 vp, s. 4).

Hallituksen esityksessä vankeutta ja ehdonalaista vapautta koskevaksi lainsäädännöksi ehdotetaan rikoslain uuden 2 c luvun 5 §:n 2 momentissa säädettäväksi ehdonalaiseen päästämistä tavalla, joka suurin piirtein vastaa rangaistusten täytäntöönpanosta

annetun lain 2 luvun 13 §:n 1 momenttia. Hallituksen esityksen mukaan ehdotettua säännöstä sovellettaisiin ulkomaisten tuomioiden osalta voimassa olevan lain mukaisesti. Rajoituksena olisi kuitenkin se, että ulkomainen rangaistus ei saa olla ristiriidassa perus- ja ihmisoikeuksien tai Suomen oikeusjärjestyksen perusperiaatteiden kanssa (HE 262/2004 vp, s. 41).

Rikoslain 7 luvun säännöksiä yhteisestä rangaistuksesta ei sovelleta toisessa pohjoismaassa tai muussa vieraassa valtiossa määrättyyn seuraamukseen Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa annetun lain (326/1963) 29 §:n sekä kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annetun lain (21/1987) 18 §:n nojalla.

Lukuun ottamatta rikoslain 7 luvun säännösten soveltamista Suomen lainsäädäntö ei nimenomaisesti estä sitä eikä nimenomaisesti velvoita siihen, että aikaisempi vieraan valtion antama rikustuomio saa uudessa rikosprosessissa vastaavat oikeusvaikutukset kuin kotimainen tuomio. Puitepäätöksen 3 artiklan asettaman velvoitteen täyttäminen edellyttäisi, että toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomion huomioon ottamisesta rikosoikeudenkäynnin aikana ja tuomion täytäntöönpanovaiheessa säädetään erikseen laissa. Tämä tarkoittaisi myös sen kiellon poistamista, joka koskee rikoslain 7 luvun säännösten soveltamista.

Rikosrekisterilain (770/1993) 2 §:n 2 momentin nojalla rikosrekisteriin merkitään siten kuin asetuksella säädetään tiedot tuomioistuinratkaisuista, joilla Suomen kansalainen ja Suomessa pysyvästi asuva ulkomaalainen on ulkomailla tuomittu Suomessa rekisteröitäviä seuraamuksia vastaavaan seuraamukseen. Rikosrekisteriasetuksen (772/1993) 3 §:ssä säädetään tarkemmin tällaisista rikosrekisteriin merkittävistä tiedoista. Merkittäväksi voi tulla toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tuomittua seuraamusta koskeva tieto, jolloin puitepäätösehdotuksen 6 artiklassa olevien velvoitteiden olisi täytyttävä. Seuraamuksista merkitään rikosrekisterilaissa ja -asetuksessa määrättyt tiedot, joihin kuuluvat tiedot tuomituista rangaistuksista. Tiedot

merkitään rikosrekisteriin sellaisina kuin ne on ilmoitettu. Voimassa oleva lainsäädäntö vastaa siten puitepäätösehdotuksen 6 artiklan 1 kohtaa.

Rikosrekisteriin merkittävä ulkomailla tuomittu seuraamus voi olla ankarampi kuin seuraamus, joka olisi vastaavien tosiseikkojen johdosta tuomittu Suomessa. Seuraamuksen ankaruus vaikuttaa esimerkiksi siihen, milloin merkintä on rikosrekisterilain 10 §:n mukaan poistettava rikosrekisteristä. Siten ulkomaisen tuomion kirjaaminen voi johtaa tuomion saaneen henkilön epäedullisempaan kohteluun verrattuna siihen, että hänet olisi tuomittu Suomessa. Rikosrekisterilainsäädäntö ei tältä osin täytä puitepäätösehdotuksen 6 artiklan 2 kohdan vaatimuksia. Ehdotuksen vaatimusten täyttämiseksi olisi annettava säännökset, joiden nojalla määritetään rikosrekisteriin kirjattavan ulkomaisen tuomion perustana olevan tosiseikaston perusteella Suomen lain nojalla määrättävä seuraamus. Tämän lisäksi olisi säädettävä Suomessa vastaavasta teosta tuomittavaa rangaistusta ankarammaksi osoittautuvan (esimerkiksi Suomessa vastaavasta teosta säädetyn enimmäisrangaistuksen ylittävän) ulkomaisen rangaistuksen merkitsemisestä ja vaikutuksista niin, että merkintä vastaisi tuomion antaneessa valtiossa annettua rangaistusta, mutta ei kuitenkaan vaikuttaisi tuomion saaneen henkilön kannalta epäedullisemmin.

Tietojen poistamisesta rikosrekisteristä säädetään rikosrekisterilain 10 §:n 3 momentissa. Ulkomaiset tuomiot poistetaan noudattaen soveltuvin osin pykälän 1 momentissa mainittuja kotimaisten tuomioiden poistamista koskevia periaatteita. Puitepäätösehdotuksen 6 artiklan 3 kohta velvoittaisi säätämään rekisteritietojen poistamisesta tai muuttamisesta silloin, kun tuomion antanut jäsenvaltio muuttaa tai poistaa tietoja.

Puitepäätösehdotuksen 5 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa lueteltujen tekojen osalta puitepäätös velvoittaisi säätämään, että niihin perustuvat toisessa jäsenvaltiossa annetut rikustuomiot on otettava huomioon riippumatta siitä, ovatko teot Suomessa rikoksia. Rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain (1286/2003) 3 §:n 2 momenttiin sisältyvään

luetteloon verrattuna puitepäätösehdotuksen luettelo on laajempi eikä teoilta edellytetä, että niistä olisi säädetty tuomion antaneen jäsenvaltion laissa tietty enimmäisrangaistus.

4. Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti siihen, että toisessa jäsenvaltiossa annettujen rikostuomioiden huomioon ottamista parannetaan. On perusteltua vähentää sen seikan merkitystä, missä jäsenvaltiossa henkilön aikaisemmat rikostuomiot on annettu. Tämä edistäisi rikoksesta tuomittujen yhdenvertaista kohtelua Euroopan unionissa. Rangaistuksen määräämisessä tärkeät tiedot vastaajan aikaisemmasta rikollisuudesta voitaisiin myös perustaa todellisuutta paremmin vastaaviin tietoihin. Puitepäätösehdotus sisältää kuitenkin sen toimivuuteen liittyviä ongelmia ja epäselvyyksiä, joita on pyrittävä poistamaan ehdotuksesta neuvoteltaessa.

Puitepäätösehdotuksen pohjana olevasta komission valkoisesta kirjasta ja muista rikostuomioita koskevaan tietojenvaihtoon liittyvistä valmisteluasiakirjoista ilmenee, että kaikissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa ei merkitä rikosrekisteriin jäsenvaltion kansalaisten ulkomailla saamia rikostuomioita tai että tuomioita saatetaan merkitä vain osittain. Ulkomailla saatujen rikostuomioiden kirjaamista ei vaadita keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa vuonna 1959 tehdystä eurooppalaisesta yleissopimuksessa, jossa säädetään toisissa valtioissa annettuja tuomioita koskevista tiedoista.

Puitepäätösehdotuksen tavoitteena olevaa tuomittujen yhdenvertaista kohtelua ei ole omiaan edistämään se, että puitepäätöksessä ei asetettaisi jäsenvaltioille velvollisuutta kirjata rikosrekisteriin kansalaisilleen tai sen alueella oleskeleville henkilöille toisissa jäsenvaltioissa annettuja tuomiota. Tällaisen velvoitteen puuttumista voidaan kaiken kaikkiaan pitää huomattavana puutteena puitepäätöksen toimivuuden kannalta, mikä on tuotava esiin käsiteltäessä puitepäätöstä Euroopan unionin toimielimissä. Tältä osin on myös seurattava valkoiseen kirjaan perustuva hanketta rikosrekisteritietojen vaihtamisesta, josta ei ole vielä asiakirjaehdotusta olemassa ja joka toteutuessaan vaikuttaisi

tuomioita koskevien tietojen saatavuuteen.

Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa annetun lain 29 §:n ja kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa annetun lain 18 §:n mukaan pohjoismaassa tai muussakaan vieraassa valtiossa määrättyyn seuraamukseen ei sovelleta rikoslain 7 luvun säännöksiä yhteisen rangaistuksen määräämisestä. Mainittujen pykälien esitöiden (HE 37/1963 vp, s. 6 ja HE 81/1986 vp, s. 12) tällaiseen lainsäädäntöratkaisuun on päädytty sen vuoksi, että eri maiden rikosten yhtymistä koskevat säännökset poikkeavat huomattavasti toisistaan ja Suomen rikoslain rangaistusten yhdistämistä koskevien säännösten soveltaminen varsinkin niissä tapauksissa, joissa se koskisi vieraassa valtiossa kahdesta tai useammasta rikoksesta tuomittua vapausrangaistusta, olisi erittäin vaikeaa. Perusteluissa todetaan lisäksi, että ilmeiseen kohtuuttomuuteen johtavat tilanteet olisi korjattava armahdusteitse.

Rikoslain 7 luvun muuttuminen vuonna 1992 ei poista sitä tosiseikkaa, että eri valtioissa tuomittujen rangaistusten yhdistämiseen tai vastaavaan huomioon ottamiseen muulla tavalla liittyy merkittäviä vaikeuksia. Rangaistusten yhdistämisessä saattaa ongelmaksi muodostua myös eri valtioiden erilaisten rangaistusten vastaavuus. Ongelmien välttämiseksi tulisikin pyrkiä siihen, että puitepäätöksen soveltamisalaan ei otettaisi rikoslain 7 luvun mukaista yhteisen rangaistuksen määräämistä.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että toisessa jäsenvaltiossa annettujen rikostuomioiden huomioon ottamisella uudessa rikosprosessissa tai merkitsemisellä rikosrekisteriin henkilöä ei aseteta epäedullisempaan asemaan verrattuna siihen, että hänet olisi tuomittu vastaavien tosiseikkojen perusteella suomalaisessa tuomioistuimessa. Puitepäätösehdotuksen 5 artiklan 2 kohdan mukaan toisessa jäsenvaltiossa annetut tuomiot voidaan jättää ottamatta huomioon, jos henkilöä eri tosiseikkojen perusteella käynnistetyssä uudessa rikosprosessissa kohdeltaisiin toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomion vuoksi epäedullisemmin kuin siinä tapauksessa, että tuomion olisi antanut kansallinen tuomiois-

tuin. Vastaava velvoite asetetaan puitepäätösehdotuksen 6 artiklan 2 kohdassa koskien rikosrekisteritietojen kirjaamista, muuttamista ja poistamista.

Erityisesti puitepäätösehdotuksen 5 artiklan 2 kohtaan liittyen on epäselvää, miten ja mistä saatujen tietojen perusteella vertailu on tarkoitus on tehdä. Käytännössä puitepäätösehdotuksen edellyttämän tällaisen vertailun toteuttaminen saattaa olla hankalaa, kos-

ka toisen jäsenvaltion antaman rikostuomion perusteena olevia tosiseikkoja olisi arvioitava uudelleen Suomen oikeusjärjestelmän säännösten mukaan. Rikosrekisteritiedot eivät käytännössä riitä tämän vertailun tekemiseen. Samanlaiset vertailuun liittyvät ongelmat näyttävät koskevan myös puitepäätösehdotuksen 6 artiklan 2 kohtaan. Kysymykseen vertailun toteuttamismahdollisuuksista onkin jatkossa kiinnitettävä huomiota.